

Strategisk utveckling
Analys

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-10

Diarienummer
TN 2014-0001

Handläggare
Pernilla Helander
08-686 14 93
pernilla.helander@sll.se

Trafiknämnden
2014-02-11, info-punkt 27

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Information om K2 – nationellt forskningscentrum för kollektivtrafik

Bakgrund

Hösten 2012 fick Lunds universitet, Malmö Högskola och VTI i uppdrag av Vinnova, Trafikverket och Formas att etablera ett nytt forskningscentrum med start i januari 2013. Förutom de statliga medfinansierarna deltar även Stockholms läns landsting (SLL) genom Trafikförvaltningen, Västra Götalandsregionen och region Skåne med regional medfinansiering.

Det nya forskningscentrat heter K2 - Kunskap och kompetens för attraktiv kollektivtrafik. K2 är ett nationellt forskningscentrum för kollektivtrafik i storstäder och har visionen att göra Sverige till ett internationellt föredöme när det gäller kollektivtrafik som medel för utveckling av hållbara och attraktiva storstadsområden.

Information om nationellt forskningscentrum presenterades för Trafiknämnden i september 2011. I februari 2012 beslutade Trafiknämnden att medfinansiera ett nationellt utvecklingscentrum för kollektivtrafik med 0,7 MSEK för åren 2013-2014 (TN 1109-190).

I september 2012 presenterades en lägesrapport för Trafiknämnden (TN 1109-190) och i november 2012 informerade förvaltningschefen om att Vinnova, Trafikverket och Formas beslutat att Lunds universitet, Malmö Högskola och VTI får uppdraget att etablera nytt nationellt kollektivtrafik-centrum. Total kostnad för Trafiknämnden för perioden fram till och med 2019 är ca 15,7 MSEK. Därtill kommer Trafikförvaltningen att avsätta personella resurser.

Detta ärende ger en lägesrapport om K2; vad som genomförts under 2013, vad som planeras 2014 och Trafikförvaltningens samarbete med K2.

Uppdrag för K2 - Kunskap och kompetens för attraktiv kollektivtrafik

K2:s verksamhet ska ha fokus på kollektivtrafik i storstadsområden. K2 ska åstadkomma en stärkt samverkan mellan bransch och akademi samt forskning inom kollektivtrafikens kunskapsbehov. K2 ska verka för en kollektivtrafik som

Strategisk utveckling
Analys

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-10

Diarienummer
TN 2014-0001

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

utvecklas ur en kombination av ”vetenskap och beprövad erfarenhet” och ge ett lyft för forskningens och branschens kunskapsnivå. För att uppnå detta är samverkan och samproduktion viktiga nyckelord.

K2 ska erbjuda grundutbildning och forskarutbildning, vidareutbildning för praktiker i branschen, sammanhållna forskningsprogram, industridoktorander för företag i branschen samt kommunicera och informera om forskning.

K2 etableras och byggs upp under åren 2013-2014 och kan sedan få fortsatt uppdrag om fem plus fem år. Innan beslut om fortsättning efter de två första åren kommer de statliga finansörerna att genomföra en utvärdering under hösten 2014.

Samverkan och samproduktion

K2 har en tvärvetenskaplig forskningsansats och samverkar med forskare och praktiker för att forma forskningsagendan. Detta innebär ett jämbördigt förhållande mellan forskare och praktiker där lärandet är dubbelriktat för att komma till nya insikter. Modellen med samproduktion innebär att forskning (olika discipliner) och praktik (operatörer, planerare, markägare, m.fl.) gemensamt formulerar forskningsproblem, och tillsammans skapar forskning för ömsesidig nytta och lärande.

K2 är fysiskt lokaliserat i Lund men har ett nationellt fokus och ska vara närvarande även i storstadsområdena Stockholm och Göteborg. Detta sker genom samverkan med de regionala aktörerna och forskningsakademierna i resp. region. I Göteborg sker samverkan med Chalmers, Göteborgs universitet och Samot i den s.k. Västsvenska noden. I Stockholm pågår diskussioner med KTH, Stockholms universitet och Handelshögskolan i syfte att konkretisera möjligheterna till samarbete. Trafikförvaltningen deltar i detta och ser det som ett komplement till uppdraget att utveckla SLL:s samverkan med KTH resp. Stockholms universitet inom kollektivtrafik- och regionplanering.

Forskningsområden inom K2

K2 arbetar inom fem forskningsområden:

- Kollektivtrafikens finansiering och styrning
- Kollektivtrafikens bidrag till samhällsutvecklingen
- Samverkansprocesser för bättre kollektivtrafik, inkl. kollektivtrafikanpassad bebyggelseplanering
- Integrerade mobilitetslösningar
- Resenärernas attityd och beteende

Forskare från K2:s partsinstitutioner ska formulera projektutkast inom resp. område och under våren 2014 skickas dessa på remiss till K2:s medfinansierare och till företrädare för branschen, myndigheter och forskningsmiljöer. Hösten 2014 ska K2:s styrelse besluta om de projekt som ska påbörjas 2015 vid K2:s fullfasdrift.

Strategisk utveckling
Analys

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-10

Diarienummer
TN 2014-0001

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

K2:s ledning och styrelse

Föreståndare för K2 är Tom Rye, professor i trafikplanering vid Lunds universitet. I K2:s ledningsgrupp finns fyra representanter från Lunds universitet, Malmö Högskola och VTI.

Ordförande för K2:s styrelse är Susanne Lindh, Stockholms stad. Övriga ledamöter är: Jens Plambeck (Trafikförvaltningen, SLL), Ulrika Bokeberg (Västra Götalandsregionen), Lasse Fridström (TØI), Ragnar Norbäck (Nobina), Hans Lindqvist (Malmö högskola), Catherine Kotake (Trafikverket) och Mikael Stamming (Region Skåne).

Trafikförvaltningens samarbete med K2

Trafikförvaltningen medfinansierar K2 med kontanta medel samt avsätter egen tid och personella resurser i flera av K2:s forskningsprojekt samt i övrig samverkan och dialog med K2.

Trafikförvaltningen ingår styrelsen för K2 och deltar i K2:s rundabordsamtal, möten med de regionala medfinansierarna, 3-4 gånger per år.

K2 är inne i en etableringsfas och till vissa delar är det fortfarande lite oklart hur Trafikförvaltningens engagemang i sin helhet kan komma att se ut. Under 2013 har Trafikförvaltningen deltagit i K2:s Future search workshop, rundabordsamtal, utblicksseminarier, symposium och ett flertal möten för diskussioner om K2:s närvaro i Stockholmsregionen och Trafikförvaltningens medverkan i olika forskningsprojekt.

Trafikförvaltningens ambition är att delta i K2:s verksamhet och påverka forskningsagendan inom K2 i syfte att få god effekt av forskningen så att dess resultat kommer Stockholms kollektivtrafikverksamhet till godo.

K2:s verksamhet 2013

Under 2013 har K2:s verksamhet omfattat bl.a. följande:

- Etablering av kontor i Lund
- Genomförande av Future search workshop i april med syfte att identifiera K2: forskningsagenda
- Utveckling av K2:s forskningsprogram
- 2 styrelsemöten
- 3 möten med regionala medfinansierare, s.k. rundabordsamtal
- 5 s.k. utblicksseminarier som syftar till att ge en överblick av olika forskningsfält och redovisning av kunskapsläget
- Medarrangör för två internationella symposier
- Medverkan vid internationell transportforskningskonferens i Göteborg
- K2:s föreståndare deltog i X2AB:s studieresa till Dublin avseende Innovations Lab.

Strategisk utveckling
Analys

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-10

Diarienummer
TN 2014-0001

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

- Deltagande i Svensk kollektivtrafiks arbete med Färdplan för kollektivtrafikens roll i en hållbar samhällsutveckling
- Planering av utbildning för aktörer inom kollektivtrafikbranschen
- Inventering av befintliga utbildningar
- Forskningsansökningar
- Rekrytering av en doktorand och en industridoktorand
- Möten med olika aktörer inom kollektivtrafikbranschen

Forskningsprojekt inom K2

Under 2013 har K2:s part VTI fått positivt beslut från Vinnova avseende finansiering till två större forskningsprojekt som startar 2014:

- Implementering av metod för jämställdhetskonskvensbedömning (JKB) i svensk transportinfrastrukturplanering.
- Samverkansmodeller för hållbara kollektivtrafiklösningar.
-

Dessa två forskningsprojekt kommer att genomföras inom ramen för K2:s verksamhet. Trafikförvaltningen deltar genom Planeringssektionen med personella resurser i projektet Samverkansmodeller för hållbara kollektivtrafiklösningar. Projektet genomförs i samverkan mellan alla parter i K2.

Andra forskningsprojekt inom ramen för K2:s verksamhet som startat eller förberetts under 2013:

- Före- och efter-studie av kollektivtrafikresandet vid etablering av Pågatåg i nordöstra Skåne. Samarbete mellan K2 och Skånetrafiken/region Skåne.
- Utvärdering av nya kontraktsformer/affärsmodeller. Trafikupphandlingen E20 i Stockholm planeras utgöra case för forskningsstudien. Forskningsprojektet är i planeringsfas. Samarbete mellan K2 och Trafikförvaltningen, SLL.
- Strategisk medborgardialog. Forskningsprojektet är i planeringsfas. Samarbete mellan K2, Chalmers och Västra Götalandsregionen.
- Styrmedel för kollektivtrafik. Ett tre-års projekt på uppdrag av Trafikverket i syfte att utvärdera de mest effektiva styrmedlen för att öka kollektivtrafikens andel. Forskningsprojektet leds av Lunds universitet med input från alla K2 parter.
- Trängsel i kollektivtrafiken. Forskningsprojektet är i planeringsfas. Samarbete mellan K2, KTH och Stockholms universitet samt Trafikförvaltningen, SLL.

Exempel på kommande verksamhet inom K2

Under 2014 kommer K2 att utveckla de fem forskningsområdena till mer utförliga forskningsprogram. Arbetet kommer att ske i flera steg under våren 2014. Det första steget handlar om att utveckla övergripande beskrivning av

Strategisk utveckling
Analys

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-10

Diarienummer
TN 2014-0001

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

varje forskningsområde. Hösten 2014 beslutar K2:s styrelse om de projekt som kan påbörjas 2015.

K2 fortsätter arbetet med att rekrytera doktorander och planerar för ytterligare tre doktorander med fokus bl.a. på kollektivtrafikanpassad bebyggelseplanering, innovativa sätt att finansiera kollektivtrafik och samverkansmodeller för hållbara kollektivtrafiklösningar.

K2 kommer tillsammans med SKL och Svensk Kollektivtrafik att ge kursen "Koll på kollektivtrafik" den 11-12 februari 2014. Kursen är en riktad utbildning för landets politiker inom kollektivtrafiken.

K2 har fått i uppdrag från Forum för innovation i transportsektorn att ta fram en färdplan för kollektivtrafik som grundprincip i samhällsplaneringen. Arbetet genomförs i nära samverkan med SKL och i dialog med offentliga och privata aktörer inom kollektivtrafik- och fysisk planering. Arbetet påbörjas i januari 2014.

Hösten 2014 ska K2 genomföra ett internationellt symposium avseende kollektivtrafikforskning.

Hösten 2014 kommer de statliga finansörerna att genomföra en utvärdering av K2. Utvärderingen utgör grund för beslut om K2:s fortsättning i ytterligare 5 år.

Utöver detta fortsätter K2 med forskningsansökningar, planering av utbildning, rundabordssamtal, workshops, utblicksseminarier och medverkan vid konferenser samt möten med olika aktörer inom kollektivtrafikbranschen.

Framtida beslut av Trafiknämnden

Trafikförvaltningen återkommer, efter de statliga finansörernas utvärdering av K2 hösten 2014, till Trafiknämnden med ett beslutsärende avseende fortsatt medfinansiering till K2 för åren fr.o.m. 2015.

Anders Lindström
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling